

ผลของวจนพฤติกรรมของนักจิตวิทยาการปรึกษาต่อระดับการรับรู้ของผู้รับบริการ
เกี่ยวกับความเข้าใจสาระและความรู้สึกและการยอมรับนับถือ

หม่อมหลวง ศรีประไพ ลดาวัลย์

004069

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคณะปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาจิตวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2524

Effects of Counselor's Nonverbal Behavior on Counselee's
Levels of Perception on Empathy and Respect

Nomluang Sriprapai Ladavalya

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Psychology
Graduate School
Chulalongkorn University

1981

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลของอวัจนพฤติกรรมการของนักจิตวิทยาการปรึกษาต่อระดับการรับรู้ของผู้รับบริการเกี่ยวกับความเข้าใจสาระและความรู้สึกและการยอมรับนับถือ

โดย หม่อมหลวงศรีประไพ ลดาวัลย์

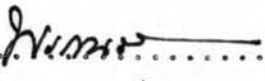
ภาควิชา จิตวิทยา

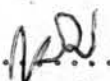
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.โสริช โพธิแก้ว

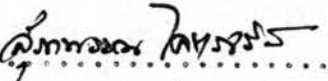
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

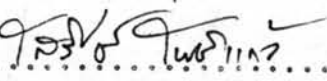

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประดิษฐ์ บุญนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรธรราย ทรัพย์ะประภา)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เกษมศักดิ์ ภูมิศรีแก้ว)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุภาพรรณ โคตรจรัส)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.โสริช โพธิแก้ว)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ผลของอวัจนพฤติกรรมของนักจิตวิทยาการปรึกษาต่อระดับการรับรู้ของผู้รับบริการ เกี่ยวกับความเข้าใจสาระและความรู้สึก และการยอมรับนับถือ
ชื่อนิสิต	หม่อมหลวงศรีประไพ ลดาวัลย์
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร.โสริช โพธิ์แก้ว
ภาควิชา	จิตวิทยา
ปีการศึกษา	2524

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของอวัจนพฤติกรรมของนักจิตวิทยาการปรึกษาต่อระดับการรับรู้ของผู้รับบริการ เกี่ยวกับความเข้าใจสาระและความรู้สึก และการยอมรับนับถือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ที่กำลังศึกษาวิชาเอกการแนะแนว จำนวน 30 คน จากมหาวิทยาลัย รามคำแหง ปีการศึกษา 2523 แบ่งสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลอง 15 คน และกลุ่มควบคุม 15 คน สมมติฐานในการวิจัย คือ อวัจนพฤติกรรมของนักจิตวิทยาการปรึกษามีผลต่อการรับรู้บริการเกี่ยวกับความเข้าใจสาระและความรู้สึกและการยอมรับนับถือ แตกต่างจากการใช้จวัจนพฤติกรรม.

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ 3 ชุด คือ เอกสารเพื่อเตรียมผู้รับการทดลองให้เข้าใจมาตรฐานประเมินความเข้าใจสาระและความรู้สึกและการยอมรับนับถือ ของคาร์คัฟฟ์ (Carkhuff, 1969) เทปบันทึกภาพการสนทนาระหว่างนักจิตวิทยาการปรึกษาชายและผู้รับบริการหญิง 2 ชุด ซึ่งชุดหนึ่งจะฉายทำให้เห็นอวัจนพฤติกรรมของนักจิตวิทยาการปรึกษา ได้แก่ การเคลื่อนไหวแขนหรือขา ตำแหน่งการวางแขน 4 ลักษณะ และตำแหน่งการวางขา 6 ลักษณะ เสนอให้กลุ่มทดลอง ส่วนอีกชุดหนึ่งจะฉายทำเฉพาะหน้าและคอ เสนอให้กลุ่มควบคุม และแบบสอบถามแบบมาตร

ประเมินค่าเพื่อให้ผู้รับการทดลองประเมินระดับความเข้าใจสาระและความรู้สึกและการยอมรับนับถือที่นักจิตวิทยาการปรึกษาในสถาบันศึกษาที่มีต่อผู้รับบริการ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 4 ตัวแปร ด้วยวิธีวัดซ้ำ 3 ตัวแปร (Four-Way Factorial Analysis of Variance-Repeated measures on three factors) ผลการวิจัยสนับสนุนสมมติฐานที่ว่า อัจฉริยภาพของนักจิตวิทยาการปรึกษามีผลต่อระดับการรับรู้ของผู้รับบริการเกี่ยวกับความเข้าใจสาระและความรู้สึก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แต่ไม่สนับสนุนสมมติฐานที่ว่า อัจฉริยภาพของนักจิตวิทยาการปรึกษามีผลต่อระดับการรับรู้ของผู้รับบริการเกี่ยวกับการยอมรับนับถือแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

Thesis Title   Effects of Counselor's Nonverbal Behavior on
                          Counselee's Levels of Perception on Empathy and
                          Respect

Name   Momluang Eriprapai Ladavalaya

Thesis Advisor   Dr. Soree Pokaeo

Department   Psychology

Academic Year   1981

ABSTRACT

The purpose of this research was to study the effects of the nonverbal behavior of a counselor on counselee levels of perception of empathy and respect. The subjects were 30 male and female second year undergraduate students majoring in Guidance at Ramkhamhaeng University during the academic year 1980. The subjects were divided into an experimental group and a control group by simple random sampling. It was hypothesized that the nonverbal behavior of the counselor affected the counselees in such a way that their levels of perception of empathy and respect were different from that of the verbal behavior.

The instruments used in this research included handouts to help the subjects understand Carkhuff's empathy and respect scales and two videotapes, which simulated a female client-male counselor dyad. One videotape showed the entire body of the counselor using the following nonverbal behaviors : movement of the limbs, four kinds of arm positions and six kinds of leg positions. This

videotape was presented to the experimental group. The other videotape was taken from a slightly different angle so that only the counselor's head and neck could be seen. This one was presented to the control group. Rating scales were used so that the subjects in both groups could rate the levels of counselor's empathy and respect for his client on the basis of the videotapes. Statistical methods used for data analysis were the four-way factorial analysis of variance with repeated measures on three factors and tests of simple main effects. The results supported the hypothesis that the nonverbal behavior of the counselor had effects on counselee levels of perception of empathy, different from that of the verbal behavior, significant at the .05 level. The hypothesis that the nonverbal behavior of the counselor had effects on counselee levels of perception of respect, different from that of the verbal behavior, was not supported.

กิติกรรมประกาศ

ในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยต้องฟันฝ่าอุปสรรคหลายประการ แต่ก็สามารถเอาชนะความยากลำบากเหล่านั้นได้ในที่สุด ด้วยความกรุณาของอาจารย์ที่ปรึกษา คือ อาจารย์ ดร.โสรัจ โทธิแก้ว ผู้เป็นตัวอย่างแห่งการเป็นนักจิตวิทยาการปรึกษาที่ดี และอาจารย์ ดร.จัน แพร่ ผู้ให้คำปรึกษาแก่ผู้วิจัยเสมอมา

อุปสรรคอันสำคัญยิ่ง คือ การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้รับความกรุณาจากอาจารย์ ดร.ธีระพร อวรรณโน ช่วยเขียนคำสั่งคอมพิวเตอร์ โปรแกรม B M D P 2 V และอาจารย์ ดร.สมโภชน์ เอี่ยมสุภชาติ กรุณาให้ความกระจ่างทางสถิติ ซึ่งผู้วิจัยสำนึกในความกรุณาและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

อนึ่งกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ครั้งนี้สำเร็จลงได้ ด้วยความร่วมมือของ คุณโสภัช พุทธิรักษ์ แห่งสถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย ซึ่งผู้วิจัยทราบซึ้งและประทับใจเป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยขอขอบคุณภาควิชาสถิติต้นศึกษาที่ช่วยให้การถ่ายทำและการฉายเทปบันทึกภาพดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย และขอขอบคุณนักศึกษารามคำแหงทุกท่านที่อุทิศเวลาและให้ความร่วมมือในการทดลองเป็นอย่างดี

การทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับความรัก ความเอาใจใส่ และความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากเพื่อน ๆ พี่ ๆ และน้อง ๆ "ชาวจิตวิทยา" จนไม่อาจกล่าวนามได้หมดทุกท่านในที่นี้ แต่ที่จะเวนเสียไม่ได้คือ คุณรัตนา นฤภัทร คุณเอมอร อัมภาวุฒิเจริญ และคุณสุปราณี วสันตชาติ ซึ่งผู้วิจัยจะเก็บความประทับใจทุกสิ่งไว้ในความทรงจำ

ศรีประไพ ลดาวัลย์

สารบัญ

๗

		หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย		ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ		ฉ
กิตติกรรมประกาศ		ช
รายการตารางประกอบ		ฎ
รายการรูปประกอบ		ฏ
บทที่		
1	บทนำ	1
	ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	14
	สมมติฐานในการวิจัย	14
	คำจำกัดความเฉพาะ	14
	ขอบเขตของการวิจัย	16
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	17
2	วิธีดำเนินการวิจัยและการรวบรวมข้อมูล	18
	กลุ่มตัวอย่าง	18
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	18
	วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล	20
	การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล	23
3	ผลการวิจัย	25
4	อภิปรายผลการวิจัย	60
5	สรุปผลการวิจัยและขอเสนอแนะ	73

	หน้า
บรรณานุกรม	79
ภาคผนวก ก	82
ภาคผนวก ข	84
ภาคผนวก ค	129
ประวัติผู้เขียน	135

รายการตารางประกอบ

ตารางที่	หน้า
1	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการไต่ถามนักศึกษา ความเข้าใจสาระและความรู้สึกและการยอมรับนับถือต่ออวัจน- พฤติกรรมของนักจิตวิทยาการปรึกษา..... 27
2	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 4 ตัวแปรควยวิชีวิตซ้ำ 3 ตัวแปร สำหรับการไต่ถามนักศึกษาความเข้าใจสาระและ ความรู้สึก..... 31
3	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบ 4 ตัวแปรควยวิชีวิตซ้ำ 3 ตัวแปร สำหรับการไต่ถามนักศึกษารยอมรับนับถือ..... 36
4	ผลการทดสอบผลทดลองหลักอย่างง่ายของปฏิสัมพันธ์ระหว่างการ เคลื่อนไหวหรือไม่เคลื่อนไหวแขนหรือขากับตำแหน่งการวางแขน ต่อการแสดงความเข้าใจสาระและความรู้สึก ของนักจิตวิทยาการปรึกษา 41
5	ผลการทดสอบผลทดลองหลักอย่างง่ายของปฏิสัมพันธ์ระหว่าง ตำแหน่งการวางแขน และตำแหน่งการวางขาต่อการแสดง ความเข้าใจสาระและความรู้สึกของนักจิตวิทยาการปรึกษา..... 44
6	ผลการทดสอบผลทดลองหลักอย่างง่ายของปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม ตัวอย่างและตำแหน่งการวางขาต่อการแสดงการยอมรับนับถือ ของนักจิตวิทยาการปรึกษา..... 49
7	ผลการทดสอบผลทดลองหลักอย่างง่ายของปฏิสัมพันธ์ระหว่างการ เคลื่อนไหวแขนหรือขาและตำแหน่งการวางแขนต่อการแสดงการ ยอมรับนับถือของนักจิตวิทยาการปรึกษา 51
8	ผลการทดสอบผลทดลองหลักอย่างง่ายของปฏิสัมพันธ์ระหว่าง ตำแหน่งการวางแขนและตำแหน่งการวางขาต่อการแสดงการ ยอมรับนับถือของนักจิตวิทยาการปรึกษา..... 54

รายการรูปประกอบ

รูปที่	หน้า
1. ตำแหน่งการวางแขนท่าที่ 1 และการวางขา 6 ลักษณะของนักจิตวิทยา การปรึกษา	131
2. ตำแหน่งการวางแขนท่าที่ 2 และการวางขา 6 ลักษณะของนักจิตวิทยา การปรึกษา	132
3. ตำแหน่งการวางแขนท่าที่ 3 และการวางขา 6 ลักษณะของนักจิตวิทยา การปรึกษา	133
4. ตำแหน่งการวางแขนท่าที่ 4 และการวางขา 6 ลักษณะของนักจิตวิทยา การปรึกษา	134